

BOSNA I HERCEGOVINA
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
BOSNIA AND HERZEGOVINA

URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ФИНАНСИЈСКОГ ПОСЛОВАЊА ИНСТИТУЦИЈА БиХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Musala 9, 71 000 Sarajevo, Tel/Fax: ++ 387 (0) 33 26 47 40, www.revizija.gov.ba, e-mail: saibih@bih.net.ba

Број :

ИЗВЈЕШТАЈ О РЕВИЗИЈИ
АРХИВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ЗА 2004. ГОДИНУ

Сарајево, јул 2005. године

САДРЖАЈ

I	МИШЉЕЊЕ РЕВИЗОРА	3
II	РЕВИЗИОНИ ИЗВЈЕШТАЈ	4
1.	Увод	4
2.	Осврт на препоруке из претходног извјештаја	4
3.	Систем интерних контрола	4
4.	Налази и препоруке	5
4.1.	Управљање и руковођење	5
4.2.	Планирање и извршење буџета	6
4.3.	Расходи	7
4.4.	Стална средства	7
4.5.	Обавезе	7
4.6.	Програми посебних намјена	9
4.7.	Информациони систем	9
4.	КОРЕСПОНДЕНЦИЈА	9
5.	Резиме	10

I МИШЉЕЊЕ РЕВИЗОРА

- 1.1. Канцеларија за ревизију финансијског пословања Институција Босне и Херцеговине извршила је ревизију финансијских извјештаја, и то: Биланса стања, Рачуна прихода у расхода, Искaza о капиталним издацима и Извјештаја о извршењу буџета на дан 31. децембра 2004. године у **Архиву Босне и Херцеговине** (у даљем тексту: Архив). Ревизија је испитивала и сагласност са примјенљивим законима и функционисање система интерних контрола.
- 1.2. Руководство Архива одговорно је за финансијске извјештаје, поступање у складу са законима и прописима и успостављање ефикасног система интерних контрола. Наша одговорност је да изразимо мишљење на основу ревизије коју смо извршили.
- 1.3. Законски основ ревизије садржан је у Закону о ревизији финансијског пословања институција Босне и Херцеговине. Ревизију смо обавили у складу са ревизионим стандардима Међународне организације врховних ревизионих институција – INTOSAI. Ови стандарди захтијевају да ревизију планирамо и извршимо на начин који нам омогућава да се у разумној мјери увјеримо да су финансијски извјештаји састављени у складу са важећом законском регулативом и примјенљивим рачуноводственим стандардима и да представљају тачан и истинит приказ пословања. Ревизија оцјењује и поузданост система интерних контрола којима се обезбјеђује поштивање закона и прописа, заштита имовине, поуздано извјештавање и ефикасно пословање.
- 1.4. Ревизија је на основу узорка испитивала значајне трансакције које поткрепљују износе у финансијским извјештајима, оцјену рачуноводствених принципа приликом састављања финансијских извјештаја, оцјену значајних процјена извршених од стране руководства приликом састављања финансијских извјештаја, усаглашеност са законима и прописима и оцјену система интерних контрола. Сматрамо да ревизија коју смо извршили пружа разуман основ за наше мишљење.

Финансијски извјештаји Архива за 2004. годину представљају тачан и истинит приказ пословања, осим за позиције које се односе на сљедеће :

- **Обрачунате, а неисплаћене обавезе за плате и накнаде запослених из 1999. и 2000. године исказане у финансијским извјештајима у износу од 157.670 КМ, нису већ дужи низ година ријешене и представљају обавезе које могу да буду извршене на терет средстава буџета (тачка 4.5.);**
- **Спорне обавезе из 1997. године према фирми 'АМХ Студио 9' Сарајево, исказане у финансијским извјештајима у износу од 15.945 КМ, представљају обавезе које могу да буду извршене на терет средстава буџета (тачка 4.5.);**
- **Недовољно поуздан систем интерних контрола у дијелу контролних активности у финансијском пословању, планирању нацрта буџета, праћења и извјештавања о извршењу буџета и организације информационог система (тачка 3.).**

II РЕВИЗИОНИ ИЗВЈЕШТАЈ

1. Увод

Архив у оквиру својих овлаштења извршава послове који су дефинисани Законом о архивској грађи и Архиву Босне и Херцеговине. Овим законом уређује се правни статус Архива који наставља са радом као институција Босне и Херцеговине, те се уређује: евидентирање, прикупљање, преузимање, чување, заштита, сређивање, обрада, услови кориштења, истраживање и публикација архивске грађе из надлежности Архива.

2. Осврт на препоруке из претходног извјештаја

Канцеларија за ревизију извршила је ревизију Архива за 2003. годину, о чему је сачињен Извјештај о ревизији. Освртом на препоруке ревизије дате у споменутом извјештају, утврђено је да Архив није предузео све активности на отклањању недостатака констатованих ранијом ревизијом. Архив је усвојио одређене препоруке и отклонио одређене недостатке, док остали дио препорука није реализован.

Реализоване препоруке:

- Процедуре набавки материјала и услуга биле су поштоване с обзиром на то да су ове набавке извршене путем фирми које су на списку најповољнијих добављача изабраних од стране Службе за заједничке послове институција БиХ;
- Начин евидентирања путних трошкова измијењен је по препорукама ревизије (уведена књига евиденције путних налога, врши се задуживање личног конта за аконтације, правдање аконтација је ажурирано, врши се евидентирање трошкова по путном налогу према њиховој припадности);
- Недостаци констатовани пописом средстава на дан 31.12.2003. године отклоњени су (стална средства означена инвентурним бројевима, у пописним листама средства евидентирана појединачно, обавезе и потраживања пописана аналитички према појединим рачунима).

Препоруке које нису реализоване:

- Обавезе за плате и накнаде запослених из 1999. и 2000. године, које су исказане у пословним књигама, нису још увијек ријешене;
- Обавезе и потраживања по основу спорних обавеза из 1997. године такође нису ријешене; (Последња иницијатива везана је за формирање Комисије од стране Министарства финансија и трезора која је преузела документацију спорних обавеза и проблем рјешавања ових обавеза).

3. Систем интерних контрола

Ревизија је уочила одређене слабости система интерних контрола¹ у дијелу који се односи на:

- недостатак одређених контролних функција и разграничења дужности, првенствено у дијелу финансијског пословања;
- неадекватно планирање приликом доношења нацрта буџета којим нису предвиђена сва потребна средства у 2004. години;
- непостојање процедура у вези праћења извршења буџета и извјештавања о буџету;
- непоштивање рокова приликом израде и предаје финансијских извјештаја за 2004. годину Министарству финансија и трезора који је предат 21.04.2005. године;
- недостатак организованог информационог система и кадрова задужених за ову област.

¹ Интерне контроле су јединствен процес који уводи организација као скуп поступака и мјера које обзбеђују тачност и правилност евидентирања финансијских трансакција, њихову пуну усклађеност са законима и економично, ефикасно и ефективно трошење јавног новца и заштита имовине.

4. Налази и препоруке

4.1. Управљање и руковођење

Организациона структура Архива није у потпуности попуњена неопходним кадровима, тако да због непопуњености одређених радних мјеста Архив функционише у отежаним условима у којима не може да извршава све предвиђене функције и успостави ефикасан систем интерних контрола. Према систематизацији послова у Архиву је планирано 25 запослених, а тренутно послове извршава 9 запослених, што је 64% мање од плана.

Недостатак запослених на пословима финансија и рачуноводства има за посљедицу немогућност успостављања одређених контролних активности (разграничења дужности, контролу исправности документације итд.). Пословне процесе у финансијском сектору извршавала су два лица ангажована по уговору што може да има утицаја на ефикасност извршавања ових послова.

Руковођење Архивом није у потпуности обезбијеђено након одласка директора Архива средином 2004. године. Руководне послове обавља замјеник директора Архива. Без намјере да оспоравамо одговорност и ефикасност пословања Архива, мишљења смо да функционисање Архива без комплетне руководне структуре (директор и два замјеника) може на дужи временски период да има утицаја на ефикасност и законитост извршавања послова Архива.

Мишљења смо да Архив треба предузети активности на попуњавању одређеног броја запослених првенствено у дијелу финансијског пословања. Такође, препоручујемо да Архив донесе процедуре којима ће прецизирати одговарајуће контролне поступке којима се обезбјеђује разграничење дужности и провјерава исправност и потпуност финансијске документације.

Препоручујемо да се проблем руковођења Архива делегира на више инстанце институција БиХ које требају да ријеше овај проблем.

Архив је израдио Програм рада и Извјештај о раду за 2004. годину. Програм рада достављен је и усвојен од стране Савјета министара без претходно прибављеног мишљења Министарства финансија и трезора о финансијским аспектима програма рада².

Поред тога, финансијски извјештаји Архива нису предати у року у складу са инструкцијама Министарства финансија и трезора (извјештај предат 21.04.2005. године).

Архив је сагласно прописима³, годишње извјештаје подносио одвојено, посебно финансијски извјештај који се предаје Министарству финансија и трезора, а посебно извјештај о раду који се подноси Савјету министара. Овај проблем уочен је код свих институција Босне и Херцеговине. Према нашем мишљењу, овакав начин извјештавања не даје потпуну информацију о пословању Архива с обзиром да пословне активности нису повезане са утрошеним средствима.

Препоручујемо да Архив Програм рада подноси на усвајање заједно са финансијским планом како би пословне активности Архива биле повезане са потребним средствима за њихову реализацију. Такође, мишљења смо да треба да измијени методологију извјештавања и сачињава јединствене годишње извјештаје који ће садржавати извршене (и неизвршене) активности Архива током године заједно са финансијским извјештајима о извршењу буџета и финансијској позицији Архива.

² Одлука о начелима за утврђивање унутрашње организације управе.

³ Закон о извршењу буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2004. годину и Закон о министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине.

Оваквим начином извјештавања Архив би презентовао конкретне компаративне показатеље о реализованим активностима у односу на утрошена средства за реализацију тих активности.

Напомињемо да реализација ових препорука превазилази овлаштења Архива и да требају да буду остварене у сарадњи са Министарством финансија и трезора и Савјетом министара.

4.2. Планирање и извршење буџета

Одобрени буџет Архива реализован је за текуће издатке и финансирање издатака сукцесије у укупном износу од **226.552 КМ**, што је мање од расположивог буџета за **231.328 КМ**, или што представља **49 %** остварења буџета.

Преглед извршења буџета Архива за 2004. годину приказујемо у наредној табели:

ПРЕГЛЕД ИЗВРШЕЊА БУЏЕТА ЗА 2004. ГОДИНУ

Табела бр. 1.

Износи у КМ

Ред. бр.	Врста расхода	Буџет за 2004.год	Промјена структуре Буџета за 2004.	Текуће резерве Буџета За 2004.	Укупно одобрени Буџет (3+4+5)	Извршење буџета за 2004.	Одступање (6 – 7)	Индекс (7/6)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I	Текући издаци	377.880	0	0	377.880	213.661	164.219	57
1.	Плате запослених	237.600	0	0	237.600	120.777	116.823	51
2.	Накнаде трошкова запослених	71.280	0	0	71.280	50.048	21.232	70
3.	Путни трошкови	7.000	0	0	7.000	1.132	5.868	16
4.	Издаци за енергију	4.000	0	0	4.000	1.879	2.121	47
5.	Издаци за комуналне услуге	9.000	0	0	9.000	5.975	3.025	66
6.	Набавка материјала	10.000	0	0	10.000	8.948	1.051	89
7.	Издаци за услуге превоза и горива	4.000	0	0	4.000	547	3.453	14
8.	Унајмљивање имовине и опреме	0	0	0	0	0	0	0
9.	Издаци за текуће одржавање	4.000	0	0	4.000	3.227	773	81
10.	Издаци за осигурање	1.000	0	0	1.000	344	656	34
11.	Уговорене услуге	30.000	0	0	30.000	20.784	9.217	69
II	Текући грантови	0	0	0	0	0	0	0
III	Капитални издаци	0	0	0	0	0	0	0
1.	Набавка грађевина	0	0	0	0	0	0	0
2.	Набавка опреме	0	0	0	0	0	0	0
3.	Набавка осталих сталн. средстава	0	0	0	0	0	0	0
IV	Програми посебне намјене	80.000	0	0	80.000	12.891	67.109	24
1.	Програм сукцесије	80.000	0	0	80.000	12.891	67.109	24
2.			0	0	0	0	0	0
3.			0	0	0	0	0	0
V	СВЕУКУПНО (I-IV)	457.880	0	0	457.880	226.552	231.328	49
VI	Број запослених	25	0	0	25	9	16	36

Напомена:

Архив је у 2004. години добио донацију Краљевине Холандије у износу од 7.882 КМ која је утрошена на адаптацију магацинског простора.

Приликом израде нацрта буџета Архив није полазило од анализа и процјена капиталних улагања и предвиђених донација. План је израђен под претпоставком запошљавања додатних 10 запослених што није у потпуности остварено до краја године. Пројекција буџета Архива износила је 586.554 КМ која је коригована од стране Министарства финансија и трезора за 128.674 КМ на ниже, тако да је коначно одобрени буџет износио 457.674. Усаглашавање коначног приједлога буџета са Министарством финансија и трезора и повезивање са планираним активностима Архива није извршено.

Архив треба да донесе процедуре израде и усвајања нацрта буџета узимајући у обзир анализе и процјене потребних средстава, преузетих обавеза, предвиђених донација, плана путовања итд. Тиме би се обезбиједили реалне процјене потребних средстава из буџета.

Архив није утврдио процедуре праћења извршења буџета и стварања обавеза увидом у расположива средства у буџету. Динамички план Архива сачињен је по мјесецима за 2004. годину, али није упоређен са мјесечним извршењем буџета и формирањем података о расположивом буџету до краја године. Извршење буџета може да се прати путем система трезорског пословања (извјештај - Анализа расположивих средстава) што је Архив и пратио. Међутим, систем пружа податке о оперативном буџету током године, али не и податке о расположивом буџету до краја године. Због тога је важно да Архив обезбиједи властиту контролу динамике извршења буџета на начин да се извршење прати у односу на расположива средства до краја године и стварање обавеза увидом у расположива средства до краја године. Такође, извјештавање о извршеном буџету Архив није вршио квартално током године како је регулисано правилима⁴.

Препоручујемо да Архив усвоји процедуре праћења извршења буџета, одобравања обавеза у складу са расположивим средствима у буџету и извјештавање о извршеном буџету. Ово је значајно у условима када буџет Архива не буде имао довољно простора у располагању средствима.

4.3. Расходи

Ревизија је прегледала расходе Архива који су извршени у 2004. години и констатовала мање неправилности о којима смо путем меморандума обавијестили руководиоца Архива о потребним активностима за њихово отклањање.

4.4. Стална средства

Контролом пописа средстава и извора средстава констатоване су мање неправилности о којима смо путем меморандума обавијестили руководиоца Архива о потребним активностима за њихово отклањање.

4.5. Обавезе

У пословним књигама Архива евидентиране су обавезе и потраживања из ранијих година која се у билансу Архива сваке године приказују у истом износу као преноси почетних стања. Укупне обавезе Архива из ранијих година које су евидентиране у пословним књигама (не рачунајући редовне обавезе из 2004. године) износе **195.043 КМ**.

⁴ Закон о извршењу буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2004. годину

Највећи дио ових обавеза (које су у Билансу стања евидентирание као 'остале дугорочне обавезе') односи се на неисплаћене бруто плате за три запослена из 1999. и 2000. године у укупном износу од **118.783 КМ**. Обавезе за неисплаћене плате створене су прије конституисања Архива према Закону о архивској грађи и Архиву Босне и Херцеговине који је ступио на снагу у јулу 2001. године. Архив Босне и Херцеговине није прекидао свој рад, али због неријешеног правног статуса Архива у континуитету, за три запослена нису, према њиховим наводима, исплаћена средства за плате и накнаде у периоду од августа 1998. године до априла 2001. године. Обавезе према запосленима за 1998. и 2001. годину су ријешене, тако да су остале обавезе које се односе на 1999. и 2000. годину. Наведене обавезе представљају потенцијалне обавезе које могу да буду извршене на терет средстава буџета БиХ.

Дио исказаних обавеза у износу од **38.887 КМ** односи се на накнаде запосленима из 1999. и 2000. године, обрачунате по истом основу као и плате из ранијих година.

Руководство Архива у више наврата консултовало је надлежне институције Босне и Херцеговине (Министарство финансија и трезора, Вијеће министара, Омбудсман за људска права) за рјешавање проблема измиривања насталих обавеза по основу плата и накнада, али исти још увијек није ријешен.

Ревизија је у свом ранијем извјештају назначила да нема мандат да арбитрира у случају рјешавања ових обавеза, за чије рјешавање надлежност има Савјет министара. Овај став ревизија и даље заступа.

Препоручујемо да руководство Архива у сарадњи са Савјетом министара, пронађе одговарајуће рјешење за обавезе по основу плата и накнада запослених из ранијег периода.

Дио обавеза у износу од **37.373 КМ** (које су у Билансу стања евидентирание као 'краткорочна разграничења') односе се на обавезе по основу судских извршења и судских трошкова за које Архив није могао да да поуздано образложење на кога се ове обавезе односе. Према нашем мишљењу, ове обавезе односе се на спор у вези са испорученим/неиспорученим материјалом за Архив од фирме 'АМХ Студио 9' Сарајево (19.290 КМ), затим на обавезе према фирми 'АМХ Студио 9' (17.849 КМ) по основу извршених уплата из 1997. године, које су у истом износу евидентирание и као потраживања према истој фирми. Остатак обавезе (283 КМ) није идентификован.

Евидентирани подаци на позицији 'Краткорочна разграничења' нису поуздани и ревизија не може да потврди вјеродостојност ових података исказаних у Билансу стања Архива који су 1997. године погрешно евидентирани и који се сваке године приказују у Билансу стања као пренос почетних стања.

Ревизија је истраживала обавезе и уплате из 1997. године према фирми 'АМХ Студио 9' Сарајево на основу документације која нам је била на располагању (уплате и фактуре) и коју узимамо са резервом с обзиром на то да не можемо да се увјеримо у њену свеобухватност.

Ревизијом је утврђено следеће:

Укупне обавезе Архива по спорним рачунима⁵ износиле су 40.745 КМ, а укупне уплате⁶ 24.800 КМ, тако да је укупна потенцијална обавеза Архива 15.945 КМ. Ова обавеза може да настане као посљедица судских спорова по појединачним фактурама.

⁵ Рачун 56/97 (5.940 КМ), Рачун 51/97 (5.245 КМ), Рачун 52/97 (8.880 КМ), Рачун 55/97 (20.680 КМ)

⁶ Уплате: 10.000 КМ (13.11.1996.), 7.000 КМ (08.12.1997.), 5.800 КМ (30.04.1998.), 2000 КМ (02.02.1998.)

Добили смо на увид два судска извршења за двије спорне фактуре (Рачун 56/97 и рачун 51/97) чије је извршење привремено одложено због приговора упућеног од стране Архива. Укупне потенцијалне обавезе могу да имају утицаја са становишта могуће реализације на терет средстава буџета.

Нетачно исказане обавезе и потраживања у пословним књигама по основу евиденција које се односе на добављача 'АМХ Студио 9' Архив треба да исправи након што се заврши спор са наведеним добављачем.

4.6. Програми посебне намјене – Сукцесија

Архив је током 2004. године имао одређене активности на реализацији послова сукцесије архивске грађе бивше СР Југославије. Предвиђени трошкови из буџета 2004. године за ове намјене износили су 80.000 КМ, а реализовано је 12.891 КМ или 16%. Трошкови за услуге оправки и одржавања просторија за смјештај архивске грађе износили су 10.529 КМ и путни трошкови 2.362 КМ.

Трошкови који су теретили овај буџет односе се на трошкове увођења централног гријања у просторијама Депоа Архива БиХ (4.474 КМ), трошкови за извођење занатских радова на објекту Архив БиХ по Анексу уговора (6.054 КМ) и путне трошкове (2.362 КМ) који су везани за послове Сукцесије (састанци, преговори...). Сви добављачи су бирани у складу са Одлуком Савјета министара и претходној сагласности Министарства финансија и трезора БиХ.

4.7. Информациони систем

Ревизија је у својим ранијим извјештајима констатовала да у Архиву не постоји организован информациони систем. С обзиром да би се пословање Архива могло умногоме да побољша примјеном и кориштењем информационих технологија, руководство би требало да студиозније приступи проблему информатизације.

Као предуслов будуће информатизације руководство би требало да донесе и усвоји развојне планове информатизације, у којима ће бити сагледане све потребе Архива за информатичком подршком.

Након успоставе информационог система, а ради ефикаснијег кориштења, потребно је да се пропишу процедуре које се тичу употребе информационих технологија.

4. КОРЕСПОНДЕНЦИЈА СА КЛИЈЕНТОМ

Архиву је дана 20.07.2005. године уручен Нацрт извјештаја о извршеној ревизији за 2004. годину на разматрање и достављање евентуалних коментара и примједби на налазе ревизије.

Архив је у остављеном року доставио примједбе на Извјештај о ревизији. Одређени број интервенција у тексту је уважен на мјестима гдје се тиме побољшава разумијевање наших налаза и препорука.

5. Резиме

Током обављања свог мандата ревизија је констатовала готово исте недостатке који су били уочени и 2003. године. Ревизија је уочила одређене слабости система интерних контрола у дијелу који се односи на недостатак одређених контролних функција и разграничења дужности, неадекватног планирања приликом доношења нацрта буџета, неутврђених процедура праћења извршења буџета и извјештавања о буџету, непоштивања рокова предаје финансијских извјештаја за 2004. годину, и непостојању организованог информационог система.

Унутрашња организација Архива није у потпуности имплементирана тако да због непопуњености одређених радних мјеста Министарство не може у потпуности да извршава све предвиђене функције и да успостави ефикасан систем интерних контрола. Руководна функција Архива недостаје с обзиром да функција директора Архива није попуњена од средине 2004. године.

Обавезе за плате и накнаде из ранијих година (1999. и 2000. година) нису још увијек ријешене и представљају потенцијалне обавезе на терет буџета БиХ.

Обавезе по основу судског спора са фирмом 'АМХ Студио 9' Сарајево из 1997. године нису такође ријешене и представљају такође потенцијалне обавезе на терет буџета БиХ.

**ЗАМЈЕНИК ГЕНЕРАЛНОГ
РЕВИЗОРА**

Самир Мушовић

ГЕНЕРАЛНИ РЕВИЗОР

Миленко Шего

**ЗАМЈЕНИК ГЕНЕРАЛНОГ
РЕВИЗОРА**

Драган Кулина